

EUROPSKI SOCIJALNI RAD: IZGRADNJA PRISTUPA ZA 21. STOLJEĆE

EASSW konferencija, Helsinki, 10.–13. lipnja 1999.

Nastavljajući tradiciju okupljanja na europskim konferencijama svake dvije godine, nastavnici europskih škola za socijalni rad su se ove godine okupili u glavnom gradu Finske, Helsinkiju. Više od dvije stotine nastavnika iz trideset europskih zemalja predstavljali su više od stotinu različitih škola za socijalni rad koje djeluju diljem Europe. Uz njih su na konferenciji sudjelovali i gosti iz Sjedinjenih Američkih Država, Južne Afrike i Nigerije. Tema konferencije je bila priprema profesije za 21. stoljeće i to, prvenstveno, kroz nastojanje da se teorija i praksa socijalnog rada uskladi sa suvremenim trendovima koji obilježavaju europska društva na kraju milenija.

Rad konferencije se odvijao kroz plenarna izlaganja i tematske radionice. Osobitost je ove konferencije bio predseminar organiziran prvog dana konferencije za sudionike iz istočnoeuropskih zemalja. Na predseminaru je sudjelovalo ukupno trinaest sudionika iz šest istočnoeuropskih zemalja, uključujući Hrvatsku, a izloženo je sedam referata na temu nekih obilježja socijalne politike i socijalnog rada pojedine zemlje.

Prvog dana rada konferencije održana su četiri plenarna izlaganja: Jorma Sipilä, rektor Sveučilišta u Tampereu, održao je predavanje pod naslovom *Will the Nordic Welfare State Manage to Solve Future Social Problems* (Hoće li nordijska socijalna država uspjeti riješiti socijalne probleme u budućnosti?). Prof. Sipilä u svojem je izlaganju iznio niz pozitivnih obilježja koje na socijalnom planu obilježavaju finsko društvo. Istaknuo je kako je Finska uspjela stvoriti pozitivan krug koji se sastoji od jednake socijalnoekonomske strukture, jake nacionalne integracije i visokog stupnja zaposlenosti. Pored toga je uspješna i politika javnog zdravlja te su dobro uspostavljena ljudska prava. No, istovremeno, Finska ima i tipične probleme koji se ogledaju prvenstveno u visokoj stopi suicida kod muškaraca, alkoholizmu i nasilju. Razloge za ove probleme prof. Sipilä pronalazi u kulturi finskog društva za koju ističe kako ju je teško definirati. Među glavnim problemima održavanja finske socijalne drža-

ve u budućnosti prof. Sipilä ističe problem održavanja sadašnje razine poreza. Zbog globalizacije i europske integracije bit će teško održati sadašnju razinu oporezivanja, a to znači da će u budućnosti biti vrlo teško održati dostignutu razinu funkcioniranja socijalnih usluga.

Shulamit Ramon, profesorica na Anglia Polytechnic u Velikoj Britaniji, održala je predavanje pod naslovom *Social Work with People Living in the Margins of Societies in Transition: Challenges and Pitfalls* (Socijalni rad s ljudima koji žive na rubovima društava u tranziciji: izazovi i zamke). U svojem se izlaganju prof. Ramon osvrnula na glavne probleme s kojima se susreću ljudi u tranzicijskim zemljama, kao što su nezaposlenost, visoka stopa depresije, ovisnosti i dr. U svojem kritičkom osvrtu na ponašanje nekih zapadnih zemalja prema svojim istočnim susjedima ističe kako je "menadžerski ethos trijumfirao s prevlašću kapitalizma kao jedinog uspješnog sustava proizvodnje te s vjerom kako ekonomske vrijednosti i modeli razmišljanja nude spas". Prof. Ramon se zalaže za redefiniranje uloge socijalnih radnika za koje smatra kako trebaju dati svoj doprinos u stvaranju novih vrijednosti, a osobito ističe važnost socijalnog rada u zajednici s ciljem stvaranja "samoupravljivih" zajednica, važnost unosa političkih komponenata u djelatnost socijalnih radnika, osposobljavanje klijenata da iskoriste svoje sposobnosti te važnost obrazovanja socijalnih radnika kao nositelja transformacijskih procesa.

Treće plenarno izlaganje održao je Charles Husband, profesor na Bradford University u Velikoj Britaniji. Izlaganje pod naslovom *Recognizing the Diversity and Developing Skills: the Proper Role of Intercultural Communication* (Priznavanje različitosti i razvojnih vještina: primjerena uloga interkulturalne komunikacije) prof. Husband održao je s ciljem vođenja kritičke diskusije o suvremenim politikama različitosti u mnogim europskim zemljama i identificiranja onih obilježja tih politika koje vještine interkulturalne komunikacije čine istovremeno potrebnima, ali i opasnim u suvremenom obrazovanju za socijalni rad i praksi

socijalnog rada. Prof. Husband se osobito osvrnuo na praksu brojnih zemalja i službenih politika da etničkim različitostima pristupaju po načelu liberalnog univerzalizma koji traži jednakost za sve te ukazuje na potrebu uvažavanja različitosti prihvaćanjem tzv. politike različitosti. Ova su razmišljanja osobito važna za praksu socijalnog rada u onim zemljama koje se u većoj mjeri susreću s problemima multietničkog društva i koje se u obrazovanju socijalnih radnika trebaju više posvetiti prednostima, ali i opasnostima u učenju interkulturalne komunikacije.

Četvrto plenarno izlaganje pod naslovom: *Moving Beyond Practice Wisdom in Social Work Theory, Practice and Research* (Nadilaženje praktične mudrosti u teoriji socijalnog rada, praksi i istraživanju) održala je Darja Završsek, docentica na Visokoj školi za socijalni rad Sveučilišta u Ljubljani. U svom se izlaganju autorica osvrnula na povijest socijalnog rada koji se tijekom dvadesetog stoljeća borio za svoj identitet nasuprot medicinskim i pedagoškim utjecajima. Na kraju dvadesetog stoljeća, po mišljenju autorice, događa se "deekspertizacija" teorije, prakse i istraživanja u socijalnom radu. Neki stručnjaci to nazivaju "praktičnom mudrošću" koja obuhvaća znanje, iskustvo i refleksije od korisnika socijalnog rada. Razvoju koncepta "praktične mudrosti" osobito su pridonijeli pokreti poput onoga za razvoj mentalnog zdravlja i feminističke skupine. Iako koncept "praktične mudrosti" postaje jednom od struja u socijalnom radu, ipak to nije i glavna struja. Autorica smatra da je unutar socijalnog rada još uvijek glavna struja, koju naziva "ponavljanje prakse" (*practice repetition*), budući da mnogi stručnjaci i istraživači koriste postojeće okvire znanja iz ranijih društvenih konteksta. U svojem se izlaganju autorica založila da se socijalni rad u europskim zemljama aktivno uključiti u traženje, ne samo socijalne pravde, nego i u traženje prepoznavanja kulturalnih različitosti i kulturalnih prava za pojedince koji su potisnuti na margine društva temeljem svoje dobi, etničkog podrijetla, spola, hendikepa ili stila života. Zbog toga se autorica zalaže da se u socijalnom radu njeguje praksa osnaživanja klijenata te da se oživi radikalni koncept civilnog društva koji treba biti shvaćen kao javni prostor inovativne prakse i kritičkoga glasa ljudi koji doživljavaju nepravdu.

Uz plenarna izlaganja rad konferencije održavao se i kroz ukupno devet tematskih ra-

dionica na kojima je održano ukupno osamdeset i devet izlaganja. Teme radionica su se kretale od razvoja curriculuma za socijalni rad, preko pedagoških inovacija, istraživanja u socijalnom radu i metodoloških pitanja, pa sve do modela prakse socijalnog rada i paradigmi skrbi za djecu i socijalnog rada s djecom.

Posljednjeg dana konferencije održano je, također, nekoliko plenarnih izlaganja od kojih valja osobito istaknuti izlaganje prof. Billa Jordana s Exeter University u Velikoj Britaniji na temu: *Social Work in the Shadow of the Market Economy* (Socijalni rad u sjeni tržišne ekonomije). Ovo izuzetno zanimljivo predavanje bavilo se socijalnim radom u sjeni tržišne ekonomije u dva smisla. Prvo, u smislu da su sve aktivnosti povezane sa zajednicom, kooperacijom i skrbi, kako plaćene tako i neplaćene, prekrivene aktivnostima koje proizvode dobra i servisima za tržište, osobnim dobitcima te procesima natjecanja. Drugo, u smislu jednog svijeta u sjeni što ga čine akteri i aktivnosti koji su nedokumentirani, neformalni ili, čak, ilegalni – od neplaćenog rada, neformalne socijalne podrške, grupa za razvoj bazične demokracije u zajednici, lokalnih udruženja do crne ekonomije i zločina. Ovaj je svijet, po mišljenju autora, osobito važan za socijalni rad zbog svojeg potencijala koji ima u razvoju zajednice i u regeneraciji ekonomije. Autor je dao niz prijedloga o tome što socijalni rad jest i što bi trebao biti, kako bi izašao iz sjene tržišne ekonomije i zauzeo "mjesto na suncu u civilnom društvu i u socijalnoj politici Europe".

Posljednjeg dana rada konferencije održana je generalna skupština EASSW-a na kojoj je izabrano novo vodstvo ove asocijacije. Za novu predsjednicu je izabrana Christine Labonte-Roset, inače rektorica Alice-Salomon Fachhochschule für Sozialarbeit iz Berlina. Tijekom konferencije, na prijedlog skupine sudionika, potaknute ratnim događajima na Kosovu, usvojena je Rezolucija o situaciji u ex-Jugoslaviji. U njoj sudionici konferencije izražavaju svoju zabrinutost i nude pomoć u razvoju demokracije na prostorima koji su bili, ili još uvijek jesu, zahvaćeni ratom. U Rezoluciji je predloženo da 1% novca potrošenog za ekonomsku rekonstrukciju bude odvojeno kao podrška projektima razvoja multikulturalnim zajednicama.

Ova u cjelini vrlo uspješna konferencija bila je obogaćena brojnim kulturnim događajima

kroz koje su sudionici mogli upoznati različite elemente kulture zemlje domaćina. Helsinki i domaćini konferencije za sve su sudionike osigurali vrlo ugodan boravak u glavnom gradu zemlje koja se upravo spremala za predsjedanje Europskom unijom. Bila je to izvrsna prilika za susret s jednim od najrazvijenih dijelova Europske unije, za susret uživo s nordijskim modelom socijalnog rada i socijalne politike, ali i

za razmjenu iskustava s brojnim kolegama iz različitih europskih zemalja. Sljedeća EASSW konferencija, pod naslovom *Theoretical Approaches in Social Work Education* (Teorijski pristupi u obrazovanju socijalnog rada), održat će se u poljskom gradu Lódzu u razdoblju od 7.-9. lipnja 2001. godine.

Nino Žganec